

Název standardu	11. Rizikové a nouzové situace
Kritéria standardu	11a Zaměstnanci zařazení v orgánech sociálně-právní ochrany k výkonu sociálně-právní ochrany jsou připraveni na výskyt rizikových a nouzových situací a jsou prokazatelně seznámeni se situacemi, které mohou nastat v souvislosti s výkonem sociálně-právní ochrany včetně postupů při jejich řešení.
Závazné pro:	pracovníky OSPOD Městského úřadu Litovel
Vypracovali:	pracovníci OSPOD Litovel
Schválil: Datum a podpis:	Mgr. Procházka Pavel, vedoucí odboru sociálního a správního 17.12.2014
Platnost kritéria od:	1.1.2015

11a

Zaměstnanci zařazení v orgánech sociálně-právní ochrany k výkonu sociálně-právní ochrany jsou připraveni na výskyt rizikových a nouzových situací a jsou prokazatelně seznámeni se situacemi, které mohou nastat v souvislosti s výkonem sociálně-právní ochrany včetně postupů při jejich řešení.

Způsob naplnění kritéria:

Všichni pracovníci odboru sociálně-právní ochrany dětí (dále jen "pracovníci SPOD") jsou připraveni na rizikové a nouzové situace, vědí si rady, pokud situace nastane. Pravidla pro řešení rizikových a nouzových situací přinášejí zaměstnancům a klientům větší bezpečí. Zaměstnanci absolvují pravidelné školení bezpečnosti práce. Všichni zaměstnanci jsou povinni dodržovat předpisy a pokyny k zajištění BOZP a předpisy a pokyny, s nimiž jsou seznamováni na úvodních a průběžných školeních BOZP.

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů.
- nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování ochrany osobních ochranných prostředků, mycích, čistících a ochranných prostředků.

Vymezení pojmu riziková situace a nouzová situace:

Riziková situace: situace, kdy nastává riziko zranění zaměstnance či klienta, zranění dalších osob, případně hrozba vzniku škody na majetku.

Nouzové situace: situace, kdy může dojít k omezení výkonu sociálně-právní ochrany dětí z důvodu nenadálých skutečností.

Seznam důležitých telefonních čísel:

- Městská policie Litovel: 585 153 237, mobil: 602 133 721
- Policie České republiky: 158
- Zdravotní záchranná služba: 155
- Hasičský záchranný sbor: 150
- Tísňové volání: 112

Příklady a návrhy postupů řešení rizikových situací:

Rizikové situace na pracovišti:

AGRESIVNÍ KLIENT:

Doporučení pracovníkovi:

- Upozornit klienta na nevhodné chování (vulgární chování, urážky, snížení lidské důstojnosti pracovníka) a na důsledky tohoto chování (přerušování jednání, ukončení jednání, přivolání pomoci).
- V případě, že lze očekávat přímé ohrožení pracovníka ze strany klienta, zajistí si pracovník přítomnost kolegy po dobu jednání.
- Pracovník dbá na svoji bezpečnost (dodržuje bezpečnou vzdálenost, neotáčí se ke klientovi zády, při jednání nevyhrocuje situaci).
- Vyhrotil-li se hrubé chování ze strany klienta, přivolá pracovník pomoc.

KLIENT POD VLIVEM NÁVYKOVÝCH LÁTEK

Doporučení pracovníkovi:

- Nabídnout klientovi možnost odložit jednání.
- Pokud je jednání realizováno, probíhá pouze v nezbytné míře za účelem naléhavosti případu bez uzavírání jakýkoliv dohod.
- Zajistit při jednání dalšího pracovníka v kanceláři.
- Pracovník dbá na svoji bezpečnost (dodržuje bezpečnou vzdálenost, neotáčí se ke klientovi zády, při jednání nevyhrocuje situaci, vyhýbá se ultimátům, slibům a výhrůžkám, dodržuje hygienická opatření, z důvodu rizika infekčních onemocnění apod.)

- Vyhrotí-li se hrubé chování ze strany klienta, přivolá pracovník pomoc (Městskou policii Litovel, Policii ČR nebo záchrannou službu).

NÁHLÁ ZDRAVOTNÍ INDISPOZICE KLIANTA, ZAMĚSTNANCE (záchvat, bezvědomí, mdloby)

- V situacích ohrožující zdraví či život poskytne pracovník klientovi nebo kolegovi první pomoc a následně přivolá rychlou záchrannou službu.
- Pracovníkům SPOD je k dispozici pro případ potřeby lékárnička se základním vybavením, která je umístěna na podatelně budovy, kde je neustále pracovnice, která vykonává tuto pozici.

OHROŽENÍ PRACOVNÍKA INFEKČNÍM ONEMOCNĚNÍM

- Pracovník je povinen dodržovat postupy dle předpisů a pokynů k zajištění BOZP.
- V situacích ohrožujících zdraví či život poskytne klientovi nebo kolegovi první pomoc a následně přivolá rychlou záchrannou službu.
- Ochranné a dezinfekční pomůcky jsou nakupovány dle potřeby do kanceláří jednotlivým pracovníkům SPOD.
- Pracovníci SPOD jsou informováni o možnosti očkování proti určitým druhům onemocnění, zejména proti tuberkulóze (TBC) a virové hepatitidě (žloutence) typu A a B, a to v případě zaměstnanců, kteří se v souvislosti s plněním pracovních úkolů pohybují v prostředí se zvýšeným stupněm znečištění nebo se zvýšeným rizikem vzniku a šíření infekčních onemocnění.

ÚRAZ ZAMĚSTNANCE V PRŮBĚHU ZAMĚSTNANÍ

- Každý zaměstnanec, který utrpěl úraz, pokud je schopen, a každý jiný zaměstnanec, který je svědkem úrazu, popř. ten, který se o něm nejdříve dozví, je povinen ihned nahlásit úraz příslušnému vedoucímu odboru. Za zapsání pracovních úrazů do knihy Pracovních úrazů zodpovídá Ing. Kateřina Bublová. Za sepsání Záznamu o pracovním úrazu zodpovídá Ing. Kateřina Bublová.
- Každý pracovník SPOD se pravidelně účastní školení BOZP. Při vzniku pracovního úrazu se pracovníci řídí a postupují v souladu s obecně právními předpisy.

- V situacích, kdy dojde k úrazu, tak pracovník klientovi nebo kolegovi poskytne první pomoc a následně přivolá rychlou záchrannou službu.

Rizikové situace v terénu:

Pokud je prováděno šetření v prostředí, ve kterém lze předpokládat vznik rizikové situace, doporučuje se šetření provádět dvojicí pracovníků. Pracovník má k dispozici služební mobilní telefon, který může využít pro přivolání pomoci (156,112,155,158 apod.). V případě potřeby požádá pracovník o doprovod při takovém šetření Městskou policii Litovel nebo Policii ČR – Obvodní oddělení Litovel.

NAPADENÍ ZVÍŘETEM

- Prevence: Pokud není zvíře (např. pes) pevně přivázan nebo uzavřen, požádá pracovník SPOD klienta o zabezpečení zvířete. Pokud klient zvíře nezabezpečí, pracovník SPOD nevstoupí na pozemek nebo do domácnosti klienta.
- Po napadení zvířetem vyhledá pracovník lékařské ošetření a majitele zvířete požádá o předložení očkovacího průkazu zvířete (pas apod.).
- Pracovník je povinen ihned nahlásit napadení zvířetem vedoucímu odboru. Za zaspání pracovních úrazů do knihy Pracovních úrazů zodpovídá Ing. Kateřina Bublová.
- Za sepsání záznamu o pracovním úrazu zodpovídá Ing. Kateřina Bublová.

Příklady postupů řešení nouzových situací:

- Vznik požáru v budově nebo okolí
- Poplašná zpráva (např. umístění výbušniny)
- Výbuch plynu v budově nebo okolí
- Havárie vodovodního potrubí a kanalizace
- Únik plynu
- Výpadek elektrického proudu
- Porucha nebo havárie služebního vozidla

Činnost pracovníků OSPOD v době pandemie

Úkolem orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) i v době omezujících opatření zůstává ochrana ohrožených dětí, zejména ochrana jejich práv a oprávněných zájmů.

Vzhledem k obtížné předvídatelnosti šíření nákazy a mnoha proměnným, které tuto situaci ovlivňují, je možné ohrožení obyvatel předcházet pouze částečně.

Z hlediska výkonu SPOD je možné zejména:

1. Působit osvětou a informovaností na děti a rodiny, které jsou klienty SPOD.
2. Působit osvětou a informovaností na veřejnost.
3. Identifikovat cílové skupiny, kterým bude SPOD poskytována v situaci různých omezujících opatření.
4. Identifikovat personální a materiální kapacity pro případ omezujících opatření a/nebo výskytu nákazy.
5. Identifikovat dostupnost (formálních a neformálních) podpůrných služeb pro ohrožené rodiny a děti.

Osvěta a informovanost klientů OSPOD

Informovanost cílových skupin pomáhá předejít možnému vzniku ohrožení dítěte a tím i potřebě širšího zapojení OSPOD. Přestože veřejně dostupné informace týkající se nákazy mohou být nekonzistentní, ze strany OSPOD je podstatné poskytovat rodičům i dětem informace týkající se podmínek péče o děti a výkonu rodičovské odpovědnosti, tj. zejména:

- dostupných možností podpory v krizi, např. při výskytu násilí v rodině,
- obtíží v zajištění péče o děti spojené s domácí výukou, požadavky plynoucími z domácího vzdělávání,
- dostupnosti specializovaných služeb,
- možností materiálního zajištění rodiny (čerpání dávek SSP, HN a ošetřovného),
- posilování rodičovských kompetencí nebo naplňování jiných cílů plynoucích z IPOD v podmínkách omezené dostupnosti některých služeb,
- kontaktu s dětmi umístěnými mimo rodinu, včetně podmínek pro realizaci návštěv dětí doma,
- kontaktů rodiče s dítětem, které je svěřeno do péče druhého rodiče,
- dalších podstatných informací.

Podstatné je zaměřit se na informovanost samotných dětí a zajistit vhodný spolehlivý komunikační kanál, kudy je možno děti přímo informovat o situaci a možnostech pomoci (např. fungování krizových linek, dostupnost služeb) a případně též podle možností spolehlivě ověřovat jejich aktuální potřeby. Je možné na webových stránkách úřadu nebo místních organizací, škol nebo jiných platformech pravidelně zveřejňovat informace ve formě vhodné pro děti různého věku.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat naplánování komunikace s dětmi v pobytových zařízeních, kdy může být osobní kontakt po určitou dobu z bezpečnostních důvodů zamezen. V tomto směru je nezbytná úzká spolupráce s pobytovým zařízením.

Příklady skupin dětí dle možné míry ohrožení

- a) Děti ohrožené na životě a zdraví
- b) Děti, jejichž rodiče nemohou vykonávat rodičovskou odpovědnost a není zajištěna péče o děti
- c) Děti, jejichž rodiče rodičovskou odpovědnost zneužívají (zejména děti ohrožené týráním nebo sexuálním zneužíváním) nebo děti, u nichž se takové podezření existuje
- d) Děti vystavené domácímu násilí
- e) Děti zanedbávané, kdy mohou být vlivem situace akutně ohroženy na zdraví nebo zdravém vývoji
- f) Děti s postižením, které se mohou ocitnout v nedostatku péče odborných služeb
- g) Děti cizinci bez doprovodu, případně rodiny cizinců s dětmi, které se mohou ocitnout bez podpory odborných služeb (např. poradenství, zprostředkování služeb doprovázení, tlumočení)
- h) Děti s potřebami v oblasti chování, které se mohou ocitát v ohrožení
- i) Děti v náhradní pobytové péči
- j) Děti, nad nimiž je vykonáván soudní dohled
- k) Děti, v jejichž prospěch je vedeno soudní nebo správní řízení, v jehož důsledku může nastat změna podmínek péče o dítě (přemístění dítěte)
- l) Děti v náhradní rodinné péči
- m) Děti, u nichž je OSPOD stanoven kolizním opatrovníkem
- n) Další skupiny dětí dle místních nebo časových specifik

Dětem, které se mohou stát klienty sociálně-právní ochrany dětí až v důsledku výskytu nákazy a omezujících opatření, jako například:

- děti, které se ocitly bez péče v důsledku závažného průběhu onemocnění a/nebo hospitalizace rodičů a nepřítomnosti jiných blízkých osob,
- děti, které se jsou vystaveny závažnému ohrožení v důsledku materiálního propadu rodiny
- nebo děti, u nichž se projeví závažné potřeby v oblasti chování např. v důsledku dočasného omezení školní docházky, nedostatku potřebného dohledu nebo opakovaného porušování vládních nařízení apod.

Těmto dětem je poskytována SPOD s ohledem na vyhodnocení jejich situace a míru ohrožení dítěte běžnými nástroji SPOD.

Prioritizace cílových skupin může být též ovlivněna zdravotním stavem dítěte nebo rodičů (např. příslušnost k rizikové cílové skupině dle sdělení Ministerstva zdravotnictví, chronické nebo akutní ohrožení zdraví dítěte), prudkým zhoršením materiální a finanční situace rodiny, obtížemi rodiny vyplývající z náročných podmínek sladění pracovního a rodinného života při uzavírce škol a školek apod.

Děti ohrožené dle § 15 ZSPOD

Zajištění péče o dítě, které se ocitlo bez péče přiměřené jeho věku, je obecní úřad i obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen realizovat opatření k ochraně života a zdraví dítěte, a to bez ohledu na omezující opatření. V aktuální situaci, kdy může jít o dítě rodičů, kteří byli hospitalizováni z důvodu nákazy Covid-19, nelze z opatření směřujících k ochraně dítěte ustoupit, nicméně je třeba ve spolupráci s osobou nebo institucí, jíž je dítě předáno do péče, zajistit podmínky bezpečné přepravy dítěte a jeho přijetí (více viz převozy a testování dětí viz výše), kdy je ze strany OSPOD opět nezbytné zdůraznit zachování základních práv dítěte tak, aby bezpečnostní opatření nevedla k další traumatizaci dítěte a zároveň se ujistit, že dítě má všechny potřebné informace a situace je pro něj srozumitelná.

Děti vyžadující zvláštní pozornost

Činnost kurátorů pro děti a mládež může být v situaci omezujících opatření částečně limitována, pokud jde o rozsah a intenzitu úkonů vykonávaných ve prospěch dětí. Zároveň je ale třeba věnovat zvýšenou pozornost možnému prohloubení ohrožení těchto dětí díky absenci školní docházky, volnočasových aktivit, případně fungování některých sociálních služeb (nizkoprahové zařízení pro děti a mládež), případně ohrožení dětí násilím v rámci rodinného prostředí. Děti a zejména mladí lidé se mohou potýkat s obtížemi přijmout a respektovat omezující opatření – mohou se tím dostávat do konfliktu se správními nebo trestními orgány. I v omezeném fungování vzdělávacích institucí a služeb je proto vhodné v rámci komunity nabízet aktivity pro děti a mladé lidi, a to např. ve venkovním prostoru nebo jinou formou předcházející šířená nákazy, být s dětmi a mladými lidmi v intenzivní komunikaci, informovat je o vývoji situace a významu bezpečnostních opatření a též o dostupnosti odborných a dalších služeb.

Děti cizinci bez doprovodu

Specificky v kontaktu OSPOD s nezletilým cizincem bez doprovodu, kdy nejsou blíže známy skutečnosti jeho příchodu na území ČR, je třeba zvažovat riziko přenosu nákazy, nicméně i v těchto případech je zajištění ochrany dítěte nepřekročitelnou zákonnou povinností. Na základě usnesení o předběžném opatření jsou pěstoun na přechodnou dobu, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo jiné zařízení pro výkon ústavní výchovy povinni dítě přijmout, tj. přijetí dítěte nelze podmiňovat negativním výsledkem testu na Covid-19. Nicméně v případě projevů příznaků onemocnění je možné zajistit lékařské vyšetření. Hlavním úkolem OSPOD je informovat dítě dostatečně srozumitelným způsobem o jeho situaci a dalším postupu, a dohlížet na zajištění jeho základních práv.

Aktuální informace v době pandemie lze získat na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí Praha. Zde jsou aktualizovány informace k činnosti OSPOD, jejich postupu a dodržování všech potřebných hygienických opatření.

Související předpisy:

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- nařízení č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů
- nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování ochrany osobních ochranných prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků.

Přílohy:

- Kolektivní smlouva Města Litovel
- Krizové řízení Města Litovel
- Pracovní řád č. 1/2002
- Směrnice č. 2/2005 – o provozu a používání služebních motorových vozidel